

Сьогодні

Урок
№45

Відмінки іменників. Особливості кличного відмінка

Мета: вчити визначати відмінки іменників у реченні; відновлювати речення; розвивати навички доречно використовувати в мовленні іменники всіх числових та відмінкових форм; допомогти усвідомлювати роль іменників у досягненні точності, інформативності й виразності мовлення; критично оцінювати прочитану або прослухану текстову інформацію, звертаючи увагу на роль і значення іменників у мовленні; відчувати себе частиною свого роду, пишатися цим.

Встали, дітки, всі рівненько,
Посміхнулися гарненько,
Настрій на урок взяли
Й працювати почали.

❖ Сьогодні на уроці познайомимося з відмінками іменників та навчимося їх використовувати.

Наведіть приклади іменників, що мають форму тільки однини.

Наведіть приклади іменників, що мають форму тільки множини.

Наведіть приклади іменників, що мають форму однини та множини.

вільно́думець
відчайду́х

1. Скільки відмінків в українській мові?
2. Які частини мови змінюємо за відмінками?
3. На які запитання відповідають відмінки?

1. У чому полягають особливості кличного відмінка?
2. Що означають слова *вільнодумець* і *відчайдух*?
3. Кого б ви назвали величними українцями?

Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.

Розгляньте таблицю. Визначте запитання кожного відмінка. Наведіть приклади

Називний

Родовий

Давальний

Знахідний

Орудний

Місцевий

Кличний

Кого? Що?

На кому? На чому?

Хто? Що?

немає

Кого? Чого?

Кому? Чому?

Ким? Чим?

Ключ для запам'ятання відмінків: **Н**аша **Р**ая **Д**обре
Знає **О**цю **М**ову **К**алинову

Відмінки потрібні для об'єднання слів у реченні. Головним засобом вираження відмінкових значень є закінчення.

Кличний відмінок — це одна з виразних ознак нашої мови. Особливістю кличного відмінка є те, що він не має запитань. У форму кличного відмінка ставимо іменник, що називає особу, істоту чи предмет, до якого звертається мовець.

Прочитайте речення так, як вони записані. Прочитайте вдруге, поставивши іменники, що в дужках, у потрібному відмінку. Чому це важливо? Визначте відмінки. У яких відмінках форми іменників збігаються?

1. У (червень) 1892 (рік) від сучасного Володимирського (узвіз) в (напрямок) (Хрещатик) вперше рушив електричний трамвай. Винайшов цей чудо-транспорт інженер Федір Піроцький, нащадок давнього козацького (рід) з (Полтавщина). 2. Один із головних (атрибут) (Різдво) у США та (Європа) — колядка «Carol of the bells» — одразу створює святкову (атмосфера). Відомо близько ста її (версії) — хорові, акустичні, навіть баскетболісти NBA вистукують (мелодія) (м'ячі). Автор цього різдвяного (шедевр) — провінційний учитель (музика) Микола Леонтович.

Прочитайте речення так, як вони записані. Прочитайте вдруге, поставивши іменники, що в дужках, у потрібному відмінку. Чому це важливо? Визначте відмінки. У яких відмінках форми іменників збігаються?

3. Шість (танки) — проти двадцятьох: такий бій успішно провів підрозділ (Герой України) (капітан) (Сергій Пономаренко) (С. Коваленко). 4. Андрій Люташин був одним із (льотчики), за чиїми (подвиги) народ створив образ (Привид Києва). «Хлопці, будемо жити!» — саме з такими (слова) майор скерував (винищувач) на (колона) (окупанти), що сунула на (столиця)... (А. Олехнович).

1. У червні 1892 року від сучасного Володимирського узвозу в напрямку Хрещатика вперше рушив електричний трамвай. Винайшов цей чудо-транспорт інженер Федір Піроцький, нащадок давнього козацького роду з Полтавщини. 2. Один із головних атрибутів Різдва у США та Європі — колядка «Carol of the bells» — одразу створює святкову атмосферу. Відомо близько ста її версій — хорові, акустичні, навіть баскетболісти NBA вистукують мелодію м'ячами. Автор цього різдвяного шедеву — провінційний учитель музики Микола Леонтович.

3. Шість танків — проти двадцятьох: такий бій успішно провів підрозділ Героя України капітана Сергія Пономаренка (С. Коваленко). 4. Андрій Люташин був одним із льотчиків, за чиїми подвигами народ створив образ Привида Києва. «Хлопці, будемо жити!» — саме з такими словами майор скерував винищувач на колону окупантів, що сунула на столицю... (А. Олехнович).

Чи можна згаданих людей назвати видатними українцями? Чому? Що, на вашу думку, робить людину величною?

Прочитайте текст. Що вам було відомо про цю родину? Що нового дізналися? Які почуття викликав текст? У чому велич і трагедія роду Симиренків?

Симиренки, підприємливі «цукрові королі», збудували для своїх працівників поряд із заводом ціле містечко з лікарнею, школами і навіть театром. Кожну сім'ю забезпечили окремим будинком і городом, самотні мешкали в гуртожитку. Увечері вулиці освітлювали гасовими ліхтарями. На той час таку розкіш могли собі дозволити лише найбільші міста імперії.

Прочитайте текст. Що вам було відомо про цю родину? Що нового дізналися? Які почуття викликав текст? У чому велич і трагедія роду Симиренків?

Свідком усіх цих новацій став і Тарас Шевченко, коли в 1859 році відвідав завод у Млієві. Поет зізнався, що його вірші більше не наважується друкувати жодне видавництво. Платон Симиренко за мить прийняв рішення виділити 1100 рублів. І вже за рік у світ вийшло третє видання «Кобзаря», що вмістило 17 творів (У. Скицька).

Виділені іменники поставте у форму орудного відмінка. До слова «розкіш»
доберіть спільнокореневі

Королі - королями
сім'ю - сім'єю
вулиці - вулицями
Розкіш - розкішшю
Шевченко - Шевченком
«Кобзаря» - «Кобзарем»

Розкіш – розкішний,
розкошувати, розкішно.

Об'єднайтеся в 4 групи. Оберіть по одному пошуковому завданню. Дайте розгорнуту відповідь на запитання. Визначте відмінки іменників

1. Хто створив візуальний образ Супермена?
2. Хто винайшов гелікоптер, який уперше перетнув Атлантичний океан?
3. Чиї двигуни давали змогу перегнати звук? Хто першим у світі запропонував модель двоконтурного турбореактивного двигуна? Де його нині використовують?
4. Хто одержав Нобелівську премію за винайдення стрептоміцину, який дав змогу здолати туберкульоз (За У. Скицькою).

Іменник (виділене слово)	Іменник
<p>(1)<i>Насте</i>, з великим (2)<i>задоволенням</i> запрошую святкувати (3)<i>День</i> (4)<i>міста</i> о четвертій. Мій (5)<i>тато</i> зустріне тебе (6)<i>на</i> вокзалі.</p>	<p>А називний Б родовий В давальний Г знахідний Д місцевий Е кличний Є орудний</p>

1. Е, 2. Є, 3. Г, 4. Б, 5. А, 6. Д.

- Сьогодні я дізнався...
- Було цікаво...
- Було складно...
- Я зрозумів (-ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився (-лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг / змогла...

Виконайте вправу 177.

*Короткий запис у щоденник
с. 74 впр. 177.*